

چهارشنبه 27 آبان 1394 - 07:50

باروت نقدینگی

جام جم از مقصد مبهم نقدینگی 872 هزار میلیارد تومانی گزارش می‌دهد...

جام جم از مقصد مبهم نقدینگی 872 هزار میلیارد تومانی گزارش می‌دهد باروت نقدینگی

در حالی که بانک مرکزی اخیراً از رشد 11/5 درصدی نقدینگی در فاصله اسفند 93 تا شهریور امسال و رسیدن آن به رقم 872 هزار میلیارد تومان خبر داده، کارشناسان از مقصد نامعلوم این نقدینگی و لزوم اجرای برنامه‌های مهار آن سخن می‌گویند.

به گزارش خبرنگار جام جم، رشد نقدینگی از دغدغه‌های همیشگی اقتصاد ایران بوده و مشکل امروز و دیروز نیست. به طوری که نقدینگی یا پول پر قدرت منتشره ناشی از فروش دلارهای نفتی دولت به بانک مرکزی یا چاپ پول برای برخی طرح‌های دولت‌ها، بخشی از این نقدینگی را به پول رسوب کرده تبدیل و باعث شده مقداری از تورم ساختاری، همیشه اقتصاد ایران را آزار دهد.

با این حال وضعیت اقتصادی کشور اکنون ویژه است؛ زیرا کشور در رکود سنگینی به سر می‌برد و همزمان ممکن است اجرای برجام و رفع احتمالی و نسبی تحریم‌ها موج هیجانی در کشور ایجاد کرده و نقدینگی سرگردان را به هر سو بکشاند و مدیریت آن، به خصوص در بازارهای حاشیه‌ای چون ارز بسیار دشوار و پرهزینه باشد. این چنین است که حتی نقدینگی ممکن است از بانک‌ها خارج شود و به سوی بازارهای مختلف میل کند. این در حالی است که با شرایط فعلی نقدینگی قطعاً به سوی تولید نخواهد رفت؛ مگر دولت طرحی نو دراندازد. این چنین است که کارشناسان می‌گویند هم حدس زدن مقصد نامعلوم نقدینگی و هم طراحی برای هدایت آن به سوی تولید باید در راس برنامه‌های دولت قرار گیرد.

نقدینگی در بازارهای حاشیه‌ای

در این باره، دکتر طهماسب مظاهری رئیس کل پیشین بانک مرکزی در گفت‌وگو با جام جم اظهار کرد: با وجود رشد نقدینگی در کشور شاهدیم که نقدینگی به سمت تولید نرفته و باعث شده بازارهای حاشیه‌ای این پول را به خود جذب کنند و از آنجا که این بازارها در برخی موارد سود بیشتری به صاحب سرمایه می‌دهند، وی تصمیم می‌گیرد نقدینگی خود را به این بخش تزریق کند.

مظاهری:

نبود اطمینان در سرمایه گذاری تولید نقدینگی را به بازارهای دلالی برد

وی افزود: همه افراد علاقه دارند که تا ارزش نقدینگی خود را حفظ کنند و به همین منظور سرمایه‌گذاری‌هایی انجام می‌دهند یا به بازارهایی برای افزایش ارزش سرمایه ورود می‌کنند. به طور معمول سرمایه‌ها باید به سمت تولید بروند تا چرخ اقتصاد کشور حرکت کند، اما از آنجا که اکنون تولید توجیه اقتصادی ندارد و رکود عمیقی که وجود دارد باعث شده تولید به حاشیه رفته و افراد برای رشد سرمایه خود به بازارهایی مانند بازار ارز ورود کنند این امر باعث برهم خوردن تعادل اقتصادی می‌شود.

مظاهری تصریح کرد: برای سرمایه‌گذاری در بخش تولید افراد باید از سود آن اطمینان داشته باشند، اما اکنون این اطمینان وجود ندارد.

رئیس کل اسبق بانک مرکزی ادامه داد: از دیگر عللی که افراد حاضر به سرمایه‌گذاری نقدینگی خود در تولید نیستند می‌توان به انحصارهای دولتی در اقتصاد و واردات محصولات مشابه اشاره کرد. از سوی دیگر بروکراسی اداری برای تولیدات کشور به صورت ویژه در نظر گرفته شده و همین امر چرخ تولید را به‌کندی می‌چرخاند.

وی اظهار کرد: دولت باید شرایطی را فراهم کند که افراد توجیه شوند سرمایه‌گذاری در تولید سودده خواهد بود و تا زمانی که این موضوع اتفاق نیفتد خروج از رکود بسیار مشکل خواهد بود.

مظاهری گفت: زمانی که رکود در کشور وجود دارد تولید به سختی انجام می‌شود به این دلیل که برای کالاهای تولید شده تقاضایی وجود ندارد. لذا برای این‌که شاهد هدایت نقدینگی به سمت تولید باشیم باید در مرحله اول اطمینان سوددهی را به سرمایه‌گذاران بدهیم و همچنین دولت برنامه‌های خود را برای رونق تولید تدوین و شفاف کند و از ورود کالاهای مشابه جلوگیری کرده و بروکراسی اداری تولید را از بین ببرد.

مهرآرا:

اعمال سیاست انقباضی باعث عمیق‌تر شدن رکود اقتصادی شد

رئیس کل اسبق بانک مرکزی تصریح کرد: از سوی دیگر برخی کالاها که در کشور تولید می‌شود با ارز دولتی هم وارد می‌شود که این امر ضربه مهلکی به تولید زده و بازارهای دلالی را تقویت می‌کند. بازارهای دلالی ممکن است در کوتاه مدت سرمایه افراد را افزایش دهد، اما برای اقتصاد کشور بسیار مضر خواهد بود و هیچ سودی عاید کشور نخواهد کرد.

مدیریت ضعیف منابع در اقتصاد

از سوی دیگر، دکتر محمد خوش‌چهره استاد دانشگاه تهران به جام‌جم گفت: در اقتصاد امروز رایج شده بسیاری از مشکلات و معضلات اقتصادی را به بیماری‌های بدن تشبیه کرده و درباره آن سیاست‌گذاری کنیم.

در این راستا درباره اقتصاد ایران باید بگوییم امروز بیماری‌های مختلفی در اقتصاد ایران وجود دارد که عبارتند از تورم، بیماری و فقر که این بیماری‌ها باعث شده برخی بخش‌ها از فعالیت ایستاده و دیگر مولد نباشد.

وی افزود: بنابراین اگر بخواهیم تمام توان را برای هر یک از این بیماری‌ها به صورت جداگانه در نظر بگیریم سیاست اشتباهی در پیش گرفته شده، چون مشکل در کل باید برطرف شود، نه این‌که یک بخش را دریابیم و به دیگران بی‌توجهی کنیم.

خوش‌چهره اضافه کرد: اکنون اقتصاد ایران در شرایط رکود تورمی است. دولت سعی کرده در کاهش تورم نقش مهمی داشته باشد و در پاره‌ای از موارد موفق بوده، اما از موضوع رکود کمی غفلت کرده است و همین امر باعث شده به مسکن‌های کوتاه‌مدت روی بیاورد.

این استاد دانشگاه تهران تصریح کرد: مهم‌ترین نکته‌ای که امروز در اقتصاد ایران کاملاً مشهود است، بحث ضعیف بودن مدیریت منابع و نقدینگی در اقتصاد است؛ چون در بسیاری از موارد پول داریم، اما نمی‌توانیم به سوی مواردی که لازم است منابع مالی را هدایت کنیم.

وی گفت: برخی از مسئولان امروز می‌گویند منابع بسیار محدود است و منابع مالی کم در اختیار داریم، در حالی که واقعیت این است اصلاً منابع کم نداریم و اگر به حجم نقدینگی موجود در کشور توجه داشته باشیم، می‌بینیم اتفاقاً منابع بسیاری هم موجود است، اما توان بهره‌بردن و استفاده از آن موجود نیست. به عنوان مثال برخی مسئولان مدتی پیش اعلام کردند نزدیک به 20 میلیارد دلار ارز در خانه‌ها راکد مانده یا به قول معروف زیرفرش‌ها و بالش‌ها نگهداری می‌شود، در حالی که امروز ایران برای دریافت وام یک میلیارد دلاری باید تعهدات بسیاری به بانک جهانی یا دیگر بانک‌ها بدهد. حالا خودتان ببینید منابع کم داریم یا این‌که مدیریت نبوده است؟

خوش‌چهره:

نبود بورس قدرتمند و پویا، اقتصاد را به سمت بازار واسطه‌گری سوق داده است

خوش‌چهره تصریح کرد: همچنین نبود بورس قدرتمند و پویا باعث شده تا اقتصاد به سمت دلالی و واسطه‌گری سوق داده شود و به جای این‌که پول در کالبد صنایع مختلف تزریق شود، در حساب‌های کوتاه‌مدت یا بلندمدت بانکی جای گرفته و به امید دریافت سود بانکی بدون استفاده مسدود شود. تا جایی که امروز بانک‌ها نگران بازپرداخت سود پول‌ها شده‌اند، در حالی که اگر دولت به جای این بورس را برای رونق اقتصاد پویا کند، پول به سوی تولید حرکت خواهد کرد.

استاد اقتصاد دانشگاه تهران افزود: در این راستا بهترین راهکار برای ایجاد رونق اقتصادی و جهت دادن یا مدیریت نقدینگی این است که از اوراق مشارکت استفاده کنیم، اما امروز ترمز اصلی در این زمینه نبود اطمینان و اعتماد مردم است که باید با مهندسی معکوس برای اعتمادسازی در این باره اقدام کنیم.

سیاست‌های سختگیرانه جهت نقدینگی را عوض کرد

همچنین دکتر محسن مهرآرا، استاد دانشگاه علامه طباطبایی به جام‌جم گفت: دولت سیاست‌های انقباضی شدید و سختگیرانه را در پیش گرفته و همین امر باعث شده تا نقدینگی با وجود افزایش به سمت تولید هدایت نشود.

«سیاست‌های پولی انقباضی به تدابیری اطلاق می‌شود که از طریق کاهش عرضه پول، اهداف عمومی سیاست‌های پولی را بر آورده می‌سازد یا به عبارت دیگر هر نوع تدابیر کاهنده عرضه پول را سیاست پولی انقباضی گویند.» وی افزود: اعمال سیاست انقباضی با چنین عمقی در طول تاریخ اقتصادی کشور بی‌سابقه یا کم‌سابقه بوده است و همین امر باعث شد تا رکود در کشور وسعت بیشتری پیدا کند.

این استاد دانشگاه علامه طباطبایی ادامه داد: البته درکنار این، کاهش قیمت نفت و قفل شدن منابع مالی بانک‌ها و همچنین انباشته شدن مطالبات معوق دولت که میزان زیادی از آن میراث دولت گذشته است باعث شده تا به این رکود دامن‌زده شود.

مهرآرا تصریح کرد: اعمال چنین سیاست انقباضی یک جنبه خوب دارد و یک جنبه منفی. کاهش نرخ تورم از دستاوردهای خوب و کاهش نرخ رشد اقتصادی از دستاوردهای بد آن است.

محمدحسین علی‌اکبری

اقتصاد